

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจดนตรี
Evaluation of Bachelor of Art in Western Music Curriculum, 2549 B.E,
of Bansomdejchaopraya Rajabhat University and Desired Characteristics of
Graduates at of the Needs of Music Organizations and Business Sectors

จิระพันธ์ อ่อนเถื่อน, อนุรักษ บัญแจ, และ สุขนิษฐ์ สะสมสิน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ผู้ควบคุมการฝึกงาน รวม 461 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำคำตอบมาวิเคราะห์เนื้อหาในข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณนำมาคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ปี พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า 1.1) ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเห็นว่า มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของบุคลากรด้านดนตรี และสาขาวิชา มีความชัดเจนครอบคลุม ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเห็นว่า ควรลดรายวิชาเลือกและสังเคราะห์เนื้อหาวิชาที่มีเนื้อต่อเนื้อหาอื่น ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงหลักสูตรนี้บางแขนงวิชาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1.2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงานโดยรวม ได้แก่ คุณสมบัติผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด คุณสมบัติผู้เรียน และทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง 1.3) ด้านกระบวนการ ความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงานโดยรวม ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 1.4) ด้านผลผลิต ผู้ควบคุมการ

* อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฝึกงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านแขนงวิชาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีดนตรี มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาอันดับที่ 2 ได้แก่ แขนงวิชาการสอนดนตรี อันดับที่ 3 แขนงวิชาดนตรีโยธวาทิต อันดับที่ 4 แขนงวิชาดนตรีสมัยนิยม และอันดับที่ 5 แขนงวิชาดนตรีคลาสสิก

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร / สาขาวิชาดนตรีสากล / คุณลักษณะที่พึงประสงค์ / หน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี

Abstract

The purposes of the present research were to evaluate Bachelor Degree of Arts in Western Music Curriculum, 2549 B.E, Bansomdejchaopraya Rajabhat University and to investigate the desired characteristics of graduated based on the need of music organizations and business sectors. Population and sample group included 461 experts, instructors, students, training students, and training supervisors. The research instruments were interview and questionnaire. The qualitative data was analyzed using content analysis and the quantitative data was analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that

1. The evaluation of Bachelor Degree of Arts in Western Music Curriculum, 2549 B.E, Bansomdejchaopraya Rajabhat University presented that 1.1) Context Aspect: according to the curriculum purposes, the experts' opinions revealed that the curriculum purposes were precise, and coherent with the good characteristics of Music personnel and the department. Holistically, instructors, students, and training students' opinions were at a high level. According to the curriculum structure, the experts' opinions were that the selective subjects should be reduced and should synthesize the continuous subject content and holistically, instructors, students, and training students' opinions were at the moderated level. For the curriculum content, the experts' opinions were that this curriculum should be partly improved based on the professional criteria and holistically, instructors, students, and training students' opinions were at the moderated level. 1.2) Preliminary Context Aspect: holistically, the opinions of instructors, students, and training students revealed that the instructors' characteristic was at the highest level and learners' characteristic and supportive resources were at the moderated level. 1.3) Process Aspect: holistically, the

opinions of instructors, students, and training students revealed that the curriculum management, and learning and teaching were at the high level and the evaluation was at the moderated level. 1.4) Product Aspect: training supervisors' opinions mostly revealed that the students' characteristics of morality, skill, knowledge, cognitive skill, and working skill were at the high level, interpersonal relationship and responsibility were at the moderated level, and numeric skill, communication, and informative technology usage were at the low level.

3. The study of graduate's desired characteristics based on the need of music organizations and business sectors showed that the training supervisors mostly need the graduated who have the highest level of morality, and working skill, followed by knowledge, cognitive skill, interpersonal relationship and responsibility at the high level, and numeric skill, communication, and informative technology usage at the moderated level. For the fields which the students graduated, the training supervisors mostly wanted the graduated in the fields of music technology at the highest level, then music teaching, marching band music, contemporary music, and classical music, orderly.

Keywords: *Curriculum Evaluation / Western Music Program / Desired Characteristics / Music Organizations and Business Sectors*

บทนำ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นฐานหลักในนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา และเป็นหลักฐานในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ และยังได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นเงื่อนไขสู่การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ นำประเทศให้หลุดรอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลาโดยยึดหลักว่า “การศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ” (กรมวิชาการ. 2544 : 11) แนวทางการปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งเน้นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งจุดมุ่งหมายปลายทางของการปฏิรูปการศึกษา ก็คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

ในการปฏิรูปการศึกษา หรือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการดำเนินการ และเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ หลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษาที่ชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้พยายามจัดสรรประสบการณ์ทั้งหมดตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาชาติ (กาญจนา คุณารักษ์. 2540 : 2) ดังนั้น หลักสูตรจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษาและเป็นหัวใจหลักที่จะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการนำเยาวชนของชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน และหลักสูตรจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้งทั้งนี้ก็เพราะมนุษย์เห็นความสำคัญ และจำเห็นที่จะใช้ประโยชน์ของการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ให้ได้มากขึ้น โดยลำดับ หลักสูตรจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในการพัฒนาหลักสูตรผู้รับผิดชอบ

หลักสูตรจะต้องวางแผน และเตรียมการให้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรดำเนินไปอย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ คือ เป็นหลักสูตรที่มีความชัดเจน เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับบริบทของการนำหลักสูตรไปใช้

กระบวนการหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพนั้น ก็คือการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร หรือตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 203) ที่ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาั้นนั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณค่าดีหรือไม่เพียงใดหรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสัดส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการพิจารณาหลักสูตรว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่นั้น และกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำต่อเนื่องกันเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงข้อบกพร่องจากการบริหารจัดการให้เกิดผลดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรไปใช้จะได้ผลมากน้อยเพียงใด และเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะมีการพัฒนาหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งขึ้นมาผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรควรต้องมีการประเมินสภาพ ปัญหา และความต้องการหรือความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรนั้นเสียก่อน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและนโยบายของการจัดการศึกษา การประเมินหลักสูตรก่อนพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เพราะผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรต่อไป นอกจากนี้การประเมินหลักสูตรในขั้นตอนนี้อาจศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ในหลักสูตรใหม่และโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการประเมินหลักสูตรเพื่อการพัฒนาต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นสถาบันหลักที่มีบทบาทในการชี้นำสังคมมาโดยตลอด สังคมทั่วไปให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับสถาบันอุดมศึกษาว่าเป็นสถาบันหลักของประเทศการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับสูงที่มุ่งพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่วิชาชีพต่างๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น อันจะเป็นฐานสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ ภารกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศและสังคม ทำให้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการในทุกรูปแบบที่จะทำให้การศึกษาในระดับ อุดมศึกษามีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543:1-2) ทั้งนี้ ตามนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(สกอ.) ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีระบบ การติดตามประเมินผลหลักสูตร โดยหลักสูตรเดิมให้มีการติดตามประเมินผลหลักสูตรทุก 5 ปี ส่วนหลักสูตรใหม่ให้มีการติดตามประเมินผลเมื่อมีการดำเนินการครบวงจรตามระยะเวลาของ หลักสูตรนั้นๆ และหลังจากนั้นให้มีการติดตามประเมินผลหลักสูตรทุก 5 ปี และด้วยภารกิจสำคัญดังกล่าวในฐานะสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ ที่เปิดสอน และมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกสาขาวิชาทำการประเมินหลักสูตรก่อนที่จะมีการพัฒนาหลักสูตร โดยเริ่มจากการประเมินหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีข้อดีหรือข้อบกพร่องประการใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

สาขาวิชาดนตรีสากล สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดการวิชาดนตรีมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2513 โดยเปิดสอน หลักสูตร ป.กศ. ชั้นสูงวิชา ดนตรี นับเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกของการฝึกหัดครูที่ผลิตผู้สอนดนตรีโดยตรง และเปิดสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา ในปี พ.ศ. 2522 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหน่วยงานนี้ได้ผลิตบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีจนเป็นที่ยอมรับในสังคม อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้เกิดธุรกิจประเภทต่างๆ ที่หลากหลาย รวมถึง ธุรกิจดนตรีที่เพิ่มขึ้นมากมายหลายรูปแบบ ทำให้ความต้องการของบุคลากรทางด้านดนตรีนั้นหลากหลายและ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จึงไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นผู้สอน ดนตรีในสถาบันศึกษาทั้งหมด มีบางส่วนที่เลือกประกอบอาชีพเป็นนักดนตรี และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับดนตรี เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการสอนดนตรี และด้านปฏิบัติดนตรี จึงสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกี่ยวกับดนตรี อาทิ นักดนตรี นักประพันธ์เพลง นักวิจัยดนตรี ผู้ปฏิบัติงานบันทึกเสียง ฯลฯ จากสถานการณ์ดังกล่าว สาขาวิชาดนตรีสากลจึงได้พัฒนาจัดทำ แผนการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขา วิชาดนตรีสากลขึ้น ในปีพุทธศักราช 2549 เพื่อพัฒนา ศักยภาพและทักษะทางดนตรีแก่ผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม โดยจัดหมวดหมู่องค์ความรู้ของวิชาชีพ ดนตรีให้เป็นระบบและเอื้อต่อการศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ในฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพดนตรี ในลักษณะต่างๆ เช่น นักประพันธ์เพลง ผู้ควบคุมวงดนตรี นักปฏิบัติการณ์บันทึกเสียง นักดนตรี นักวิจัยดนตรี ฯลฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพดนตรีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สาขาวิชาดนตรีสากล ได้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ให้กับ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีสากลตั้งแต่ปี การศึกษา 2550 รับนักศึกษามาแล้ว 4 รุ่น และนักศึกษารุ่นที่ 1 จำนวนหนึ่ง กำลังจะสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวในปีการศึกษา 2553 ทั้งนี้ สาขาวิชาดนตรีสากลจึงได้จัดทำโครงการ พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ปี พ.ศ. 2554 เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ไปตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร อุดมศึกษา สาขาวิชาดนตรีสากลจึงเห็นสมควรทำการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นระบบเพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูล สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพิจารณาพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ดนตรีสากล ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ปีพุทธศักราช 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ของ สตาลเฟิล บีม

เนื่องด้วยเป็นรูปแบบการประเมินมีความชัดเจนความครบถ้วน สามารถประเมินได้ทั้งระบบจะทำให้สามารถตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง โดยการวิจัยในครั้งนี้พิจารณาการประเมินใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากการรอบการประเมิน ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี โดยอ้างอิงกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในการนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 859 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่ได้แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการหลักสูตร จำนวน 3 คน ผู้สอนในหลักสูตร จำนวน 39 คน นักศึกษา ชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 627 คน นักศึกษาฝึกงาน จำนวน 108 คน ผู้ควบคุมการฝึกงาน จำนวน 82 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 461 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกมาทั้งหมด จำนวน 3 คน
2. ผู้สอน ได้แก่ อาจารย์ประจำ จำนวน 10 คน อาจารย์พิเศษที่เคยสอนในหลักสูตร จำนวน 29 คน

ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกมาทั้งหมด จำนวน 39 คน

3. นักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา จำแนกตามลำดับชั้นปีตามสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 245 คน

4. นักศึกษาฝึกงาน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกเฉพาะนักศึกษารุ่นที่ 1 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 98 คน

5. ผู้ควบคุมการฝึกงาน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้ควบคุมดูแล และประเมินการปฏิบัติงานของนักศึกษารุ่นที่ 1 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จากหน่วยงานสถานประกอบการทั้งหมด 49 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ควบคุมการฝึกงาน จำนวน 76 คน

เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัย เป็นช่วงเวลาที่สาขาวิชาดนตรีสากลจัดการเรียนการสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ดังนั้น จึงยังไม่มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรฯ จึงขาดผู้ให้ข้อมูลด้านบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ในการวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องใช้นักศึกษา รุ่นที่ 1 ซึ่งเข้าศึกษาในหลักสูตรเมื่อปีการศึกษา 2550 ที่กำลังอยู่ในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านบัณฑิต และให้ผู้ควบคุมการฝึกงานของนักศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านผู้ใช้บัณฑิต

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview). จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ.2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาดำรง เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบในการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษาหรือไม่ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.92 - 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

1.4 นำแบบประเมินหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีความสอดคล้องยิ่งขึ้น

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ.2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาดำรง เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งจำแนกตาม บริบท(Context) ปัจจัยเบื้องต้น(Input) และกระบวนการ (Process) จำนวน 3 ชุด สำหรับผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน

2.2.2 แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ผลผลิต : Product) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจดนตรี จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้ควบคุมการฝึกงาน

2.2.3 นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษาหรือไม่ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87 – 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน และผู้ควบคุมการฝึกงาน จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน เท่ากับ 0.94 ส่วนแบบสอบถามสำหรับผู้ควบคุมการฝึกงาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.2.5 นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ในส่วนของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ส่วนแบบสอบถามสำหรับ ผู้ควบคุมการฝึกงาน ผู้วิจัยใช้วิธีฝากส่งพร้อมหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ และรับกลับคืนโดยนักศึกษฝึกงานที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ แล้วนำแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ พร้อมหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ส่งทางจดหมาย และส่งแบบสัมภาษณ์กลับคืนทางจดหมาย นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการโทรศัพท์สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ก่อนที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปความเรียง
2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบและปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) แต่ละตัวเลือกของแต่ละข้อคำถามและวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ตามลำดับแล้วนำข้อมูลที่ได้เสนอข้อมูลในตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ดำเนินการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของแต่ละระดับ ความคิดเห็นแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์นี้ ทั้งนี้ ข้อคำถามแต่ละข้อ ใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแปล ความหมาย ค่าในแต่ละข้อคำถามดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน และผู้ควบคุมการฝึกงาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1.1 ด้านบริบท

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ด้านบริบท ซึ่งหมายถึง ส่วนประกอบของหลักสูตรด้านวัตถุประสงค์ ด้านโครงสร้าง และด้านเนื้อหา ผู้วิจัยนำคำตอบมาวิเคราะห์เนื้อหาในข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ ส่วนด้านข้อมูลเชิงปริมาณนำมา คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวัตถุประสงค์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทั้ง 4 ข้อ เหตุผลข้อที่ 1 เพราะมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของบุคลากรด้านดนตรี และสาขาวิชา เหตุผลที่ 2 เพราะ มีความชัดเจน ครอบคลุม แต่สามารถปรับเปลี่ยนให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้แต่ให้คงแนวคิดเดิมเอาไว้ เหตุผลที่ 3 เพราะสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน และแนวคิดในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าควรลดรายวิชาเลือกที่ไม่จำเป็นและมีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน เช่น รายวิชากิจกรรมดนตรี และวิชาเลือกที่ไม่จำเป็นและไม่จัดไว้ในแผนการศึกษา นอกจากนี้ควรสังเคราะห์เนื้อหาบางรายวิชาที่มีเนื้อต่อเนื่องกันให้อยู่ในรายวิชาเดียวกันได้ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรนี้บางแขนงวิชาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ หรือกฎระเบียบของสายวิชาชีพ และเหมาะสมกับการนำคุณวุฒิไปใช้ในวิชาชีพ เช่น แขนงวิชาการสอนดนตรี ควรปรับปรุงและเพิ่มเติมรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นการเอื้อให้ผู้เรียนสามารถนำไปเทียบโอนได้ในอนาคต

1.1.2 ผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวม ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

1.1.3 นักศึกษา และนักศึกษาฝึกงาน มีความคิดเห็นโดยรวม ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และโครงสร้างของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

1.2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง ปัจจัยที่ใช้ในการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย คุณสมบัติผู้สอนคุณสมบัติผู้เรียน และทรัพยากรสนับสนุน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1.2.1 ผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมใน ด้านคุณสมบัติผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด คุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน มีความคิดเห็นโดยรวมด้านคุณสมบัติผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด คุณสมบัติผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง

1.3. ด้านกระบวนการ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ด้านกระบวนการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้คำตอบมาแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยวัดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1.3.1 ผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมในด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก

1.3.2 นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน มีความคิดเห็นโดยรวม ในด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก การวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

1.4. ด้านผลผลิต

จากผลการศึกษาความคิดเห็น ของผู้ควบคุมการฝึกงาน ด้านผลผลิต หมายถึง ความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านทักษะความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้คำตอบมานำมาแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยวัดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ผู้ควบคุมการฝึกงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านผลผลิต หมายถึงคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี

2.1 ความต้องการบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่ต้องการบัณฑิตที่มี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านความต้องการบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีดนตรี มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาอันดับที่ 2 ได้แก่ แขนงวิชาการสอนดนตรี อันดับที่ 3 แขนงวิชาดนตรีโยชวาทิต อันดับที่ 4 แขนงวิชาดนตรีสมัยนิยม และอันดับที่ 5 แขนงวิชาดนตรีคลาสสิก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี สามารถนำผลการวิจัยนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1.1 ด้านบริบท

ประเด็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการกำหนดวัตถุประสงค์มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาหลักวิชาการดนตรีทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งทิวา จักรกร (2527 : 6-7 ,อ้างถึงใน ปวีริศา เรื่องพานิช 2553 : 111) ที่กล่าวว่า ลักษณะของหลักสูตรที่ดี ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ และการปกครองของประเทศ หลักสูตรจะต้องให้ประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกไปเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ โดยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิด มีทักษะในการทำงาน สามารถแก้ปัญหาได้ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น ถ้าหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ย่อมส่งผลให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับสังคมเช่นเดียวกัน ประเด็นโครงสร้างของหลักสูตร พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางตามความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษาและนักศึกษาฝึกงาน โดยการกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 136หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชาการศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต ในรายวิชาเฉพาะด้าน 95 หน่วยกิต กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 5 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชา “กิจกรรมดนตรี” เป็นวิชาบังคับเรียนใน 7 ภาคการศึกษา จำนวน 7 หน่วยกิต โดยไม่นับรวมในหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ซึ่งอาจมีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไปในการเรียนตลอดหลักสูตร ทำให้ผลการประเมินด้านโครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532 : 212) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีต้องมุ่งเน้นและส่งเสริม คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามหลายด้าน ส่งเสริมให้คิดเป็น มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น และต้องเน้นการเสริมสร้างทางเศรษฐกิจ ควรให้ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์จากการศึกษามากที่สุด ดังที่ รวีวรรณ ศรีศรีราม (อ้างถึงใน พเยาว์ สุผล. 2540 : 132) กล่าวว่า การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรต้องกำหนดกลุ่มวิชา รายวิชา อัตราเวลาเรียน เพื่อให้สนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน ประเด็นเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา และนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความไม่เหมาะสม เนื่องจากเนื้อหาของหลักสูตรมีจำนวนรายวิชามากเกินไป ดังความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอให้ลดรายวิชาเลือกที่ไม่จำเป็นและมีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน หรือสังเคราะห์เนื้อหาบางรายวิชาที่มีเนื้อต่อเนื้อกันให้อยู่ในรายวิชาเดียวกันได้ เพื่อให้ง่ายในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับวิชัช แหวนเพชร

(2530: 70-71) ที่กล่าวว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ จะต้องเป็นส่วนที่ได้เลือกสรรเนื้อหาสาระความรู้ ประสบการณ์ มาจัดรวมเรียงลำดับไว้ เพื่อที่ว่าเมื่อผู้เรียนผ่านกิจกรรมต่างๆ แล้วจะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งใจไว้

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ประเด็นคุณสมบัติผู้สอน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยผู้สอนทั้งหมดมีคุณสมบัติทางวิชาการตรงตามหลักสูตรการเตรียมการสอนอย่างดี มีความรู้ที่ทันสมัย กว้างขวาง และถูกต้อง กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างชัดเจน ยกเว้น ในเรื่องความพอเพียง ของจำนวนอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง ส่วนประเด็นคุณสมบัติผู้เรียน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการรับนักศึกษา ของสาขาวิชาดนตรีในสถานการณ์ปัจจุบันไม่สอดคล้องกับ เกณฑ์คุณสมบัติของนักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรที่กำหนดผู้ที่มีประสบการณ์และมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทางดนตรีที่แตกต่างกันมาก ส่งผลต่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลทั้งในภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ประเด็นทรัพยากรสนับสนุนพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางตามความคิดเห็นผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ทั้งนี้ เนื่องจากสาขาวิชายังขาดความพร้อมทั้งด้านสถานที่แหล่งค้นคว้าและการกำหนดสื่อเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ด้านกระบวนการ

ประเด็นการบริหารหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ซึ่งผลการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี อาจเนื่องมาจากหลักสูตรมีคณะทำงานหรืออาจารย์ประจำ หลักสูตรที่รับผิดชอบหลักสูตรนี้โดยเฉพาะ ที่ทำหน้าที่บริหารหลักสูตร ประเมินปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความต้องการของสังคม สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาพ.ศ..2548 ที่ระบุว่าหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตร ทำหน้าที่บริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การติดตาม ประเมินผลหลักสูตรและหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์มาตรฐานยังกำหนดให้ทุกหลักสูตรต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้ ทันสมัยอยู่เสมอ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดปัจจัยต่างๆ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย อาจเกี่ยวเนื่องมาจากผลการวิจัยด้านทรัพยากรสนับสนุนซึ่งทางหลักสูตรยังไม่มีความพร้อม หลายๆ ด้านจึงส่งผลกระทบต่อผู้บริหารหลักสูตร ประเด็นการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากโดยที่ นักศึกษา และนักศึกษาฝึกงานมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดที่เรียน ได้มีการตอบสนองต่อการนำไปใช้และตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ ในขณะที่ผู้สอนและมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการ จัดการเรียนการสอนควรมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อตอบสนองกลุ่มผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งผลการวิจัยอยู่ในระดับที่ดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนใช้ วิธีการที่หลากหลาย โดยการฝึกให้ผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและแก้ปัญหาด้วยปัญญา มุ่งให้สามารถ ประยุกต์ใช้ความรู้จากทฤษฎีที่เป็นสากล ไปสู่การปฏิบัติ การศึกษาในชั้น เรียนเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้น ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การมอบหมายงาน มีทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่มที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสืบค้น ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีการนำเสนอผลงานการ วิพากษ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชิ้นงานให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ฝึกการทำงานเป็นทีม ศึกษาดูงานในแหล่ง

เรียนรู้ต่างๆ ที่มีชื่อเสียง การวัดและประเมินผลการเรียนมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาของผู้เรียน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยให้ ผู้เรียนมีโอกาสประเมินความก้าวหน้าของตนเองตามผลลัพธ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ยังจัดผู้สอนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา คือ การวางแผนหลักสูตรผู้สอน มีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชามาเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมบาง เนื้อหาหรือเป็นอาจารย์หลักสอนร่วมกับอาจารย์ประจำ

1.4 ด้านผลผลิต พบว่า ความคิดเห็นของ ผู้ควบคุมการฝึกงานโดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานอยู่ในระดับที่ดี แสดงว่ารายวิชาเอก ผู้สอนสามารถ กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน พัฒนาเนื้อหาวิธีการสอน วิธีการวัดผล ได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักศึกษาจึงสามารถเข้าใจตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี ดังนั้นหลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ แต่ควรที่จะมีการสำรวจสภาพความต้องการเฉพาะด้านอื่นๆ ที่หน่วยงานต่างๆ ต้องการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างไรก็ตามจะเห็นว่านักศึกษาฝึกงานมีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่ดีนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งเน้นทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีรายวิชาน้อยมากที่มีส่วนเสริมสร้างในด้านดังกล่าว นอกจากนี้อาจมาจากการที่ผู้เรียนไม่ได้นำความรู้ด้านดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ขาดทักษะในด้านนี้ดังนั้นเพื่อหาแนวทางส่งเสริมบัณฑิตจิตวิทยาให้มีความรู้และมีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แรงงาน จึงควรทำการสำรวจความต้องการของผู้ประกอบการผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง เกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพเป็นการเพิ่มศักยภาพและความก้าวหน้าในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานมากขึ้น

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานหรือสถานประกอบการด้านดนตรีต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม และมีทักษะในการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ในด้านแขนงวิชาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีดนตรี มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาอันดับที่ 2 ได้แก่ แขนงวิชาการสอนดนตรี อันดับที่ 3 แขนงวิชาดนตรีโยธวาทิต อันดับที่ 4 แขนงวิชาดนตรีสมัยนิยม และอันดับที่ 5 แขนงวิชาดนตรีคลาสสิก แสดงให้เห็นว่าความต้องการบุคลากรด้านดนตรีในสถานการณปัจจุบันต้องการผู้ที่มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้เกิดธุรกิจดนตรีที่เพิ่มขึ้นมากมายหลายรูปแบบ ทำให้ความต้องการของบุคลากรทางด้านดนตรีไม่ได้จำกัดอยู่ในสถาบันศึกษาเพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีต ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง

กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน พัฒนาศักยภาพและทักษะทางดนตรีแก่ผู้เรียน จะทำให้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรนี้ใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งภายใน และภายนอก เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมาร่วมเป็นกรรมการ หรือสภามหาวิทยาลัย
2. ควรปรับปรุงหลักสูตรนี้บางแขนงวิชาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ หรือกฎระเบียบของสายวิชาชีพ และเหมาะสมกับการนำคุณวุฒิไปใช้ในวิชาชีพ เช่น แขนงวิชาการสอนดนตรี ควรปรับปรุงและเพิ่มเติมรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นการเอื้อให้ผู้เรียนสามารถนำไปเทียบโอนได้ในอนาคต
3. การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรนี้ ควรลดรายวิชาเลือกที่ไม่จำเป็นและมีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน เช่น รายวิชากิจกรรมดนตรี นอกจากนี้ควรสังเคราะห์เนื้อหาบางรายวิชาที่มีเนื้อต่อเนื่องกันต่อเนื่องกัน เช่น รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยนิยม ก่อน พ.ศ. 2500 และรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยนิยมหลัง พ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบัน เป็นรายวิชาที่สามารถสังเคราะห์ให้อยู่ในรายวิชาเดียวกันได้
4. ควรมีคณะทำงานที่รับผิดชอบหลักสูตรนี้โดยเฉพาะที่ทำหน้าที่บริหารหลักสูตรประเมินปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความต้องการของสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรนี้โดยจำแนกตามแขนงวิชาโดยเฉพาะ เนื่องจากหลักสูตรแบ่งออกเป็นแขนงวิชาที่หลากหลายซึ่งมีเนื้อหาของรายวิชาเลือกแขนงวิชาที่แตกต่างกัน
2. ควรประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและการวิเคราะห์ติดตามความก้าวหน้าผลผลิตของหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ของ สมศ. สกอ. และ กพร. และศึกษาความต้องการของสังคมอยู่เสมอเพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสังคมยิ่งขึ้น
3. ควรนำผลการศึกษาที่ได้ในประเด็นสำคัญๆ มาทำการศึกษาลึกเฉพาะประเด็นอย่างเจาะลึกเพื่อให้ทราบสาเหตุและข้อเสนอเพื่อการพัฒนา รวมถึงแนวทางแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนอเนียง สุทัศน์ ณ อยุธยา ที่กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้า แนวคิด และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนช่วยปรับแก้รูปแบบจนแล้วเสร็จ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรจง ชลวิโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา พงศ์พัฒนโยธิน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ได้สละเวลาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งช่วยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ และนักศึกษาศาขาศาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมทั้งผู้ควบคุมการฝึกงานของนักศึกษาฝึกงาน ตลอดจนผู้ที่อยู่เบื้องหลังในการทำวิจัยครั้งนี้ที่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การวิจัยครั้งนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540) **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2543). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.
- _____. (2527). **กระบวนการการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาคปฏิบัติ** . กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.
- วิชัย แหวนเพชร. (2530). **เทคนิคและวิธีการสอน**. กรุงเทพฯ : คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.
- ปวีศา เรืองพานิช. (2553). **การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัยตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกรณีศึกษา ศูนย์นครสวรรค์. ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- เพยาว์ สุกผล. (2540). **การประเมินหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 ของกรมการแพทย์ทหารบก. ปรินญาณิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร).**กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังัด อุทรานนท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2543). **การปฏิรูปหลักสูตร ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาพาณิชย์.